

III LAISEN OMANLAINEN

JULKAISU KISÄLLIN KEHITYSVAMMAISTEN JA
HANNA AZEVEDON YHTEISÖTAITEELLISESTA
PROSESSISTA 2014-2016

 **LAISEN
OMANLAINEN**

SISÄLLYSLUETTELO

YHTEISÖTAIDETTA ERILAISUUDESTA

YHTEISÖTAIDETTA ERILAISUUDESTA

Kehitysvammaisten ja yhteisötaiteilijan vuorovaikutus taiteen äärellä on avain onnistumiseen

HANNA AZEVEDO **KUVA** MAURI PAJUNIEMI

Kisällin kehitysvammaiset työpajalaiset toteuttivat johdollani kuvataidenäyttelyn Art Kaarisiltaan Sanomataloon 14.6.-3.7.2016. Näyttely kertoi sarjakuvahahmojen kautta erilaisuudesta ja omanlaisuudesta. Näyttely toteutettiin tilkkutöinä, joihin painettiin silkkipainantana sarjakuvahahmoja. Vuodesta 2014 alkanut yhteisötaiteellinen yhteistyö huipentui näyttelyn ohella erilaisuuden teemaa ja työprosessia avaavan julkaisun esittelyyn.

Erilaisuuden teemaa työstettiin kehitysvammaisten kanssa avaamalla sarjakuvahahmojen kuvitteellisia taustoja ja kulttuurisidonnaisia tapoja. Peilaamalla sarjakuvahahmojen erilaisuutta itseensä kehitysvammaiset löysivät itsestään ja toisistaan samanlaisia piirteitä. Tämä prosessi auttoi heitä luomaan merkityksiä taiteellisesti työstettävälle hahmoille ja edesauttoi tutustumisprosessiani vuorovaikutuksen tukena. Vuodesta 2014 alkanut yhteisötaiteellinen yhteistyö Vihdin kehitysvammaisten kanssa on

ollut meille molemmille osapuolille opettavais- ta, antoisaa ja vuorovaikutukseen taiteen äärellä painottuvaa.

KISÄLLIN TAUSTAA

Kisälli on kädentaitojen työpaja kehitysvammaisille. Vihdissä se tekee tiivistä yhteistyötä kuvataiteilijoiden ja ammattisuunnittelijoiden kanssa siten, että ammattilainen suunnittelee tuotteen, jonka Kisällin kehitysvammaiset toteuttavat työpajassaan. Päämäärään pyrkiminen on heille yhtä tärkeää kuin sen saavuttaminen. Silkkipainantaa varten Kisällin työpajalaiset opettelivat vaativiakin uusia taitoja ja harjoittelivat sinnikkäästi monia erilaisia taitoja vaativia työvaiheita.

MONIAMMATILLISUUS VOIMAVARANA

Olen ammatiltani kuvataideopettaja, joka on päätyöni. Sen lisäksi toimin yhteisötaiteilijana, sarjakuvataiteilijana, graafikkona ja tekstiilityönopet-

tajana. Kehitysvammaisten parissa työskentely oli minulle uutta ja myös haastavana ja antoisaa. Koin, että työskentelyni kuvataide- ja sarjakuvanopetuksen parissa Suomessa ja ulkomailla, sekä vuosina 2014-2016 yhteisötaiteilijana yhteistyössä Tero Saarinen Companyn nykytanssija ja pedagogi Maria Nurmelandin kanssa ovat luoneet ammatillista pohjaa yhteisötaiteelliselle projektille, jossa työskennellään erityisryhmän kanssa. Omaan ammatilliseen kasvuuni projekti antoi herkkyyttä tarkastella vuorovaikutusta tietoisemmin ammatillisista lähtökohdista ammentaen. Lisäksi opin kiirettömän vuorovaikutuksen olenlaisen merkityksen kaiken työn perustana, ja oivalsin luottamuksen olennaisen merkityksen koko projektin etenemiselle.

Yhteisötaide on hieno tapa osallistaa kehitysvammaiset taiteellisesti ammattitasoiseen projektiin, yhteisen teeman käsittelyyn sekä teosten tekemiseen. Projektin tavoitteiden ja ammatillisten päämäärien saavuttaminen ei onnistuisi ilman tietoisesti ammattimaisesti rakennettua vuorovaikutusta. Yhteisötaiteellinen työskentely ei onnistuisi ilman yhteisötaiteilijan ja kehitysvammaisten välille syntyvää luottamusta ja toisiaan kunnioittavien aikuisten kohtaamista, joka on koko projektin kantava voima.

Erilaisen omanlainen yhteisötaiteellista työtä ovat tukeneet Suomen Kulttuurirahaston taidetta hoitolaitoksiin -apuraha 2015 ja Helsingin kaupungin kulttuuri- ja kirjastolautakunta 2014. •

Valokuvaan tallentunut hetki välittää hyvin kiirettömän vuorovaikutuksen työskentelyn aikana. Kuvassa edessä vasemmalta: Johanna Tuunainen, Hanna Azevedo, Jouni Ovaskainen ja Aleksander Kämärä.

TAITEILIJAT KISÄLLISSÄ

TAITEILIJAT KISÄLLISSÄ

Taiteilijan idea Kisällin toiminnan ytimessä

MAURI PAJUNIEMI **KUVAT** ANITA AZEVEDO, HANNA AZEVEDO JA MAURI PAJUNIEMI

Kisällin toiminnalle on ominaista tiivis yhteistyö taiteilijoiden kanssa. Vuosien kuluessa Kisälli on työskennellyt muun maussa **Tiina Veräjänkorvan**, **Tzu-Jung Huangin**, **Tiina Lammin** ja **Soile Hovilan** kanssa. Hanna Azevedon kanssa toteutettu serigrafiasarja ”Erilaisen omanlainen” on jatkoa Kisällin yhteistyöhön perustuville taideprojekteille.

Taideprojekti muodostuu aina omanlaisekseen. Kisällissä valmistetaan yhtä hyvin taidekäsityötuotteita pienissä sarjoissa kuin uniikkiteoksia. Yhteisenä piirteenä kaikille Kisällin taideprojekteille on työnjako: taiteilija tuo idean ja Kisällin käsityöläiset toteuttavat sen.

Taiteilijan idea muodostaa eräässä mielessä Kisällin toiminnan ytimen. Idea antaa puitteet koko käsityöprosessille. Lopputuloksen – valmiin teoksen – on vastattava sitä, mitä taiteilija on suunnitellut. Valmiiseen tuotteeseen pyrkiminen asettaa

konkreettiset vaatimukset tekemiselle: on päästävä suunnitelmassa määritellyn työn jälkeen eikä mihinkään muuhun. Alkava projekti vaatii tekijöiltä aina uusien käsityötekniikoiden kokeilemistä ja omaksumista. On opittava taitoja joiden harjoittelu vaatii aikaa ja paneutumista. Tässä mielessä taiteilijan suunnitelma asettaa lähtökohdan taitojen oppimiselle.

Taiteilijan idean ja oppimistavoitteiden yhteensovittaminen vaatii aina tarkkaa pohtimista. Tekeminen ei saa olla käsityöläisille liian vaikeaa. Silloin työ turhauttaa eikä oppimista tapahdu. Toisaalta, jos työ vain toistaa sitä, mitä jo osataan, ei mielenkiinto tekemistä kohtaan säily. Tärkeää on uuden projektin tuomien haasteiden ja olemassa olevien taitojen tasapaino. Kun tasapaino löytyy, työ antaa tekijälleen eniten.

Työskentely Kisällissä ei perustu yksinomaan käsillä tekemiseen vaan myös työstä ja tekemisestä keskustelemiseen ja kertomiseen. Keskusteluja

kuljetetaan tekemisen rinnalla ja voikin sanoa, että keskustelut ovat taitojen oppimisen kannalta yhtä olennaisia kuin itse tekeminen. Kisällissä käydyt keskustelut perustuvat narratiivisiin keskustelumenetelmiin. Narratiivisten keskustelujen tarkoituksena on synnyttää oivallus tekemisen suhteesta omaan itseen. Siten keskusteluissa kysymys ei ole vain siitä, mitä kulloinkin tehdään vaan yhtä hyvin: ”Kuka on se, joka työtä tekee?”. Yhdessä kertomalla kokemus työskentelystä liitetään osaksi omaa elämää. Toisaalta tämä on myös yhteisöllisesti tärkeää. Keskustelemalla esimerkiksi käsillä olevan

projektin vaikeuksista ja onnistumisista havaitaan, mikä merkitys yhteisellä ponnistelulla on ollut. Keskusteleminen vahvistaa kokemusta yhteisestä päämäärästä.

Kun kerromme sitä, mitä olemme omaksuneet ja oppineet yhdessä työskennellessämme, näemme sen, mitä emme ole aiemmin tiedneet itsestämme mahdolliseksi. Juuri uusia mahdollisuuksia kohti suuntaaminen on olennaista Kisällin työskentelyssä. Siksi haluamme toteuttaa taiteilijoiden vaativiakin ideoita.

HANNA AZEVEDON TEOSTEN VALMISTAMINEN KISÄLLISSÄ

Hanna Azevedon serigrafiasarjan valmistaminen on tuonut uutta, sopivan haastavaa tekemistä Kisällin käsityöläisille. Silkkipaino sinänsä on tuttu tekniikka Kisällissä. Kisällissä on jo toteutettu vaativaa neliväripainamista, jossa kuva-aiheen värisävyt on saatu aikaan eriväristen rasteripisteiden yhdistelmien avulla. Hanna Azevedon suunnittelemissa teoksissa ilman rasterointia toteutettava sarjakuvamainen kuva-aihe ja laajat värialueet antoivat mahdollisuuden moniväripainoa helpompaan työskentelyyn. Näin projektissa päästiin vattomasti liikkeelle.

Uutena haasteena oli kuitenkin teosten suuri koko. Kun yhteen teokseen tulee useita painokuvia, on vedosten painojälki oltava keskenään yhtenäinen. Edellisestä Kisällin silkkipainoprojektista oli kulunut sen verran aikaa, että piti palauttaa mieleen, miten laadukas painojälki saadaan aikaiseksi. Muun muassa sopivan voimakas raakelin veto

seulakankaan ylitse vaati harjoittelua ennen kuin päästiin painamaan varsinaisia teoskuvia. Vedostamista helpotti se, että teokset toteutettiin tilkkutyönä. Yhdestä kuva-aiheesta voitiin tehdä useita vedoksia ja valita sitten varsinaiseen teokseen paras.

Kun kuvia oli saatu riittävästi painetuksi, päästiin seuraavaan isoon työvaiheeseen, tilkkujen ompelemiseen. Sitä varten Kisällin käsityöläiset harjoittelivat ompelukoneen käyttöä. Nyt tehtävät jaettiin uudelleen: ompelutyö vaati tekijänsä mutta samanaikaisesti myös kuvien painamista jatkettiin. Yhteisössä työskentelemisen etuna on se, että töitä voidaan jakaa. Kaikkein ei tarvitse osallistua jokaiseen työvaiheeseen vaan tehtäviä voidaan valita oman kiinnostuksen mukaisesti. Hanna Azevedon suunnittelemat useita valmistusvaiheita vaativat teokset saatiin tehdyksi, kun käytössä oli riittävästi käsiä ja erilaisia taitoja. •

Sinä teoksen silkkipainannon valmistuminen kesti usean kuukauden ajan, sillä jokainen valmis silkkipainanta vaikutti seuraavan silkkipainannon värimaailmaan.

Kuvassa edessä vasemmalta: Hilma Mustakallio, Hanna Azevedo ja Johanna Tuunainen.

SARJAKUVAN MERKITYS PROSESSISSA

SARJAKUVA AVASI OVEN ISOJEN KYSYMYSTEN ÄÄRELLE

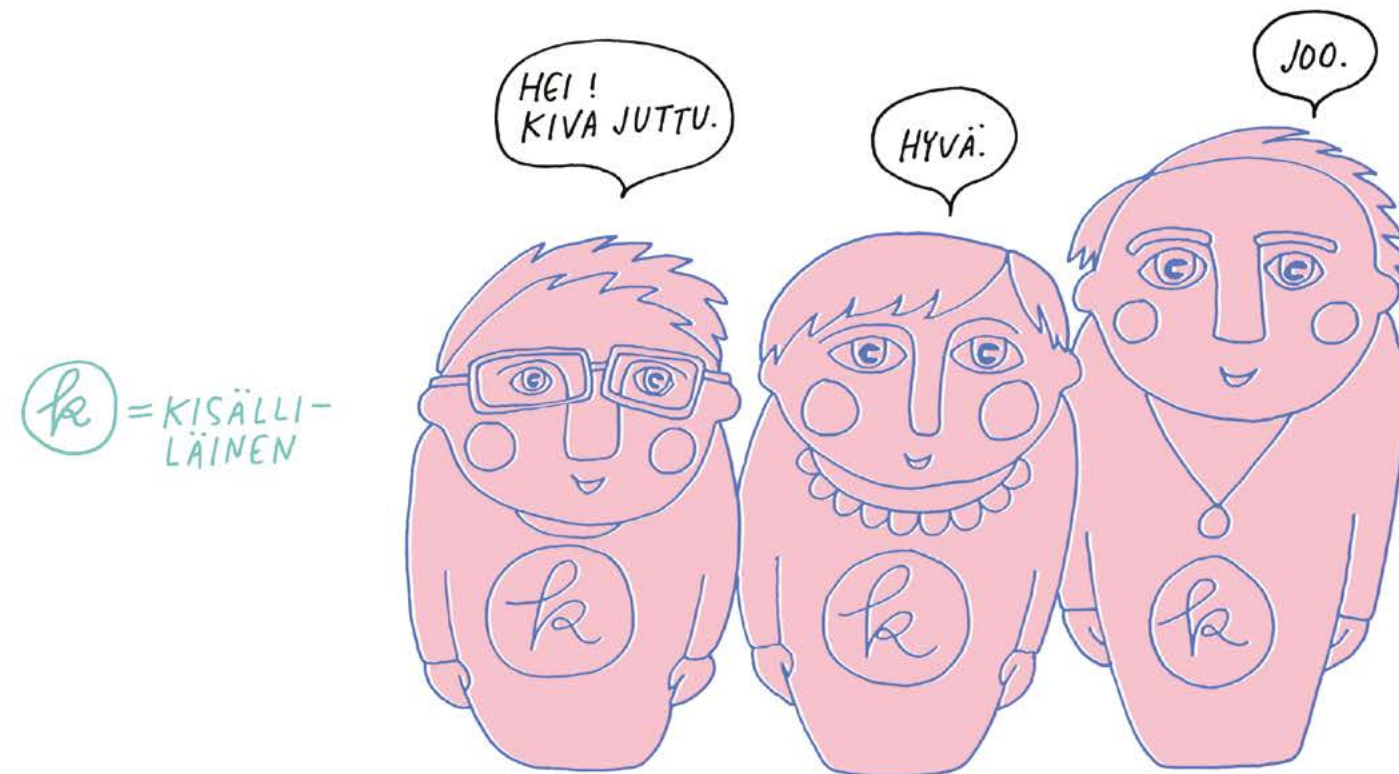

Erilaisuuden teemaa työstiin avaamalla sarjakuvahahmojen kuvitteellisia taustoja ja kulttuurisidonnaisia tapoja

KUVA JA SARJAKUVA HANNA AZEVEDO

Kuvassa Mervi Hyvärinen tutustui sarjakuvahahmoihin ja heidän erilaisuuteensa. Pelaamalla sarjakuvahahmojen erilaisuutta itseensä kehitysvammaiset löysivät itsestään ja toisistaan samanlaisia piirteitä. Tämä prosessi auttoi heitä luomaan merkityksiä taiteellisesti työstettävälle hahmoille. Itselleni sarjakuvahahmojen erityispiirteisiin tutustuminen edesauttoi tutustumisprosessiani Kisälliläisiin ja toimi koko yhteisen työskentelyn aikana vuorovaikutuksen tukena.

TYÖVAIHEITA JA ONNISTUMISEN ILOA

TYÖVAIHEITA JA ONNISTUMISEN ILOA

KUVAT ANITA AZEVEDO, HANNA AZEVEDO JA MAURI PAJUNIEMI

TYÖNTEOSSA OLI MONIA TYÖVAIHEITA

Hilma Mustakallio kuivaa vuorostaan silkkipainannon työvaiheiden välissä.

YHTEISTYÖTÄ

Silkkipainanta vaatii voimaa ja se tehtiin yhdessä. Myös työpistettä vaihdettiin Kisälliläisten työskentelyn mukaan eri puolille Kisällin tiloja. Vasemmalla kuvassa avustaja Sanna Pennanen ja oikealla Marja Viitapohja.

OMPELUA

Tilkkutöiden ompelu vaatii todella tarkkaa silmän ja käden yhteistyötä. Suurin osa ompelutöistä on Sini Grönroosin käsialaa.

JOKAINEN OSALLISTUI

Silkkipainantaa sai harjoitella ensin yksin ja harjoituksia tehtiin kymmeniä kertoja ennen kuin varsinaisiin teoksiin tuleva silkkipainanta tehtiin. Kisälliläisille oli tärkeää, että jokainen sai osallistua teosten tekemiseen yhtä paljon ja siksi silkkipainannassa ja töiden kuivattamisessa laskettiin kertoja. Kaikki saivat tehdä aina muutaman kerran samaa asiaa peräkkäin. Vasemmanpuoleisessa kuvassa Mervi Hyvärinen ja oikeanpuoleisessa kuvassa Jouni Ovaskainen.

HARJOITTELUA JA HARJOITUSTILKKUJA

Silkkipainantaa harjoiteltiin useita kertoja tilkuille, koska telan vetäminen vaati voimakasta ja napakkaa otetta. Harjoitustilkut toimivat tärkeässä osassa myös tilkkutöiden suunnittelussa. Oli tärkeää nähdä miltä painoväri näytti värillisillä kankailla. Vasemmalla Hanna Azevedo ja oikealla Johanna Tuunainen.

TEOSKUVAT

TEOSKUVAT KUVAVELJET / TAPIO KARJALAINEN

LAKEUS

2016
kaksiosainen,
puuvillakangas,
ompelulanka,
silkkipainanta
183 x 143 cm

INTIA
2016
puuvillakangas,
ompelulanka,
silkkipainanta
136 x 106 cm

SINÄ

2016

puuvillakangas,

ompelulanka,

silkkipainanta

181 x 105 cm

NEW YORK

2016

puuvillakangas,

ompelulanka,

silkkipainanta

207 x 125 cm

KUVAT KUVAVELJET / TAPIO KARJALAINEN

KORISTETTYNYT

2016
puuvillakangas,
ompelulanka,
vanu ja
silkkipainanta

TARJOTTIMET

28 x 36cm 30€
32 x 42cm 35€
Kahdesta tarjottimesta 10 €:n alennus

Tarjottimista saatu myyntitulo käytetään kokonaisuudessaan Kisällin
käsityöläisten harrastus- ja virkistystoimintaan!

Kisälli
Hanna Azevedo ja
Kisälli-käsityöpaja

LAKEUS, NEW YORK JA INTIA

Fototekniikalla tehty sarjakuva ja sen valokuvat toimivat teosten ja koko prosessin taustalla.

YHTEYSTIEDOT JA LINKIT

LINKIT PROJEKTIN TAUSTOIHIN

FACEBOOK.COM/ERILAISENOMANLAINEN

#ERILAISENOMANLAINEN

LINKIT LEHTIARTIKKELEIHIN

ARTIKKELI STYLUS 1/2016

ARTIKKELI KETJU 5/2015

VIHDIN UUTISET N:O 83

TEKIJÄT JA YHTEYSTIEDOT

Hanna Azevedo (nykyään Huhtanen)

p. 050 338 4578

hanna.maria.huhtanen@gmail.com

WWW.AUDIOSIELU.COM/HANNAHUHTANEN

Annamari Pajunen, Kisälli, toiminnanjohtaja

p. 040 507 7162

annamari.pajunen@harjulanmaki.fi

WWW.KISALLIPAJA.FI

PROJEKTIIN OSALLISTUNEET KISÄLLILÄISET

Mervi Hyvärinen

Jouni Ovaskainen

Hilma Mustakallio

Tuuli Kyrö

Marja Viitapohja

Aleksander Kämärä

Johanna Tuunainen

Petteri Sääski

Sini Grönroos

OHJAAJAT JA AVUSTAJAT

Hannele Ihainen

Annamari Pajunen

Sanna Pennanen

Kaisa Pennanen

Sirpa Reiman

Nils van der Straeten

Marika Alvin

Solenn Fondeviolle

Jaishrre Dhanjani

Veronica Peñalver Usach

Giulia Peruzzi

Ana Maria Ruiz Ballersterio

KIITOS

Helsingin kaupungin kulttuuri- ja kirjastolautakunta ja Suomen Kulttuurirahasto

